

СТАЛНО

Простор, мобилијар и декор могу да пруже добар и функционалан оквир за свакодневни живот града. Примамљиве сталне структуре су кључни предуслов (Пјаца дел Кампо, Сијена, Италија).

ПОВРЕМЕНО

Осим сталних, свакодневних структура и активности у граду, неопходно је да постоје и иницијативе и одговарајући простор за посебне, често сезонске, активности (фестивал скулптура од леда у Нуку, Гренланд).

КРАТКОТРАЈНО

У градском простору мора бити места за краткорочне, али важне активности као што су улична музика, јутарња гимнастика, параде, фестивали и ватромети (Пекинг, Кина).

Град као игралиште

Креативност у друштву је као одрешена с ланца: људи свирају, певају, плешу, играју се и баве се спортом у јавном простору више него икад

П одстицање људи да се изразе, играју и да вежбају у градском простору један је од важних елемената чији је циљ да се створе витални и здрави градови. Идеја здравих градова прилично је нова и одражава промене у друштву.

Дејча игра је одувек била саставни део градског живота. Раније су се деца играла тамо где су одрасли радили и обављали друге активности.

У Венецији у суштини нема игралишта: цео град је игралиште. Деца пузе по споменицима и степеницама, играју се дуж канала, а ако у бли-

Професионални живот већине људи се променио у смислу самог посла, радног места и транспорта. У данашње време већина послова је статична, канцеларије често имају вештачку вентилацију, а опције превоза обично укључују седење у колима или у возу.

То је велика историјска промена у односу на време када је рад био физички захтеван и обављао се напољу или испред отворених прозора, а на посао се ишло пешке или бициклом.

Колико год да смо успешно подigli квалитет градова тако да они поново стимулишу људе да иду пешке и возе бицикл, ипак су нам и даље потребне наменске стазе и други објекти у којима ће људи моћи да задовоље своју потребу за свежим ваздухом и вежбањем.

Ови нови изазови изродили су снажну тенденцију да се усредсредимо на оно што је ново и посебно. За децу и људе који воле да се баве спортом изграђени су различити објекти и опрема за игру, као и разне врсте спортских дворана, пешачких стаза, клизалишта и амбициозних тематских паркова који представљају физички изазов. Као и у случају пешака и бициклиста, морамо да се постарамо да ови објекти буду примамљиви како би их људи користили. На овај начин подстиче се здрав начин живота и знатно доприноси животу у градовима.

Хајде да, међутим, на тренутак занемаримо ове спектакуларне и стимулативне нове могућности и усредсредимо се на главни циљ ове књиге: обезбеђивање повољних услова за пешачење и вожњу бицикла у градовима у било које доба дана и ноћи и током свих годишњих доба.

Настојања да се створе бољи градови за пешаке и бициклисте сасвим извесно ће утицати и на побољшање услова за децу, стварање бољих могућности за старије грађане, а додатно ће подстицати људе и да, широм града, вежбају док обављају уобичајене свакодневне активности. Када се „свакодневни град“ побољша у смислу услова за активности и боравак људи, рађају се и боље прилике за креативне и културне активности.

Из истог разлога добра градска политика треба да се фокусира на побољшање обичних градских простора који се користе сваког дана, на интеграцију у свакодневни простор додатних изазовних могућности за децу и старије људе, као и за људе који воле да се баве спортом.

Бројни изазови које пред нас ставља градски простор, велика доза креативности и ентузијазма грађана и мноштво идеја о томе како створити могућности за испуњавање нових потреба могу довести урбанисте у искушење да осмишљавају просторе намењене одређеним старосним групама и посебним активностима. Многе добре идеје могу се разрадити подстицањем и

занимања нема никога са ким могу да се играју, увек могу да шутну лопту и додају је неком од пролазника. Ако дете шутне лопту међу пролазнике, увек ће се наћи бар једна особа која ће покушати брзо да одреагује и додаци лопту назад, што је игра која може да траје сатима.

Модернистичко планирање захтева да игралишта буду направљена посебно за ту сврху: „Играјте се овде, молим вас.“ Овај концепт посебних места за игру постао је популаран откако су у већини западних друштава преовладале специјализација и индустријализација, праћене ваннаставним активностима и уз родитеље који су стално заузети и напорно раде.

Истовремено, иако су родитељи све више заузети на послу, ипак имају више слободног времена и то, из шире животне перспективе посматрано, заправо много више слободног времена. То ствара довољно енергије и потребу за различитим рекреативним и креативним активностима које се често одигравају у заједничком градском простору. Креативност у нашем друштву је као одрешена с ланца: људи свирају, певају, плешу, играју се, вежбају и баве се спортом у јавном простору више него икад.

Број фестивала, уличних забава, културних вечери, дана без аутомобила, парада, забава на обали и спортских догађаја је у сталном порасту и они привлаче много људи. Људи су пуни енергије и имају довољно времена да се изразе.

Број старијих грађана је у наглом порасту. Они су нова група којој је потребна инфраструктура прилагођена за пешачење. Потребно им је да буду физички активни, да иду у дуге шетње, да пробају нордијско пешачење, да више возе бицикле... Идеја је да се доживотно остане у форми.

❌ Прекиди због мањих улица Лондон, Велика Британија

Фото 3. Анастасијевић

Јан Гел

Пола века уређује јавни простор

„Политика“ сваког другог понедељка објављује делове књиге „Градови за људе“, данског архитекте Јана Гела који дуже од пола века прати и анализира развој градова. Гел је побољшао јавне просторе Копенхагена, Стокхолма, Роттердама, Лондона, Амана, Мелбурна, Сиднеја, Сан Франсиска, Сијетла, Њујорка, Муската... Књигу „Градови за људе“ на српском језику објавио је ПАЛГО центар.

Квалитетним градовима инхерентне су могућности за игру и самоизражавање. Једноставна решења су често најбоља

реализацијом великих пројеката у јавним просторима који имају посебну намену. Ови објекти били би доступни сваког ко има времена и жељу да их користи.

Међутим, уместо да инсистира на посебним просторима намењеним за посебне активности, градска политика би требало да се заснива на начелима сталних, повремених и краткотрајних елемената.

Стални елемент је градски простор; он је стални оквир свакодневног градског живота. Повремени елементи су посебни, привремени објекти и догађаји који се одвијају у градском простору током године: пливачење и веслање у луци током лета, клизалишта у зимском периоду, божићни вазар, годишњи карневал, градски циркус, фестивалска недеља и сви други догађаји који се могу наизменично одвијати у градском простору.

И, на крају, краткотрајни елемент чини велики број мањих или краткорочних догађаја који се дешавају у граду: фестивали на обали, ватромети, концерти на тргу, забаве у парковима, летње логорске ватре и тако даље. На крају низа краткотрајних и веселих манифестација налазе се наступи уличних музичара, представе уличног позоришта, уличне забаве, вечери поезије, да наведемо свега неколико њих.

Основна структура мора бити постављена (стална) да би успешна градска политика могла да створи град по мери човека. У таквом граду морају да постоје добро избалансирани и подстицајни градски простори који инспиришу људе за све типове повремених и краткотрајних активности.

А свим осталим данима то је једноставно сјајан град.

Приредила Далиборка Мучибабић

✅ ...или тротоари и бицикличке стазе преко споредних улица Копенхаген, Данска